

Skvosty insitného kumštu z Kovačice nadchli Bratislavu

<http://www.uszz.sk/sk/stranka/2869>



Ak je reč o výtvarnom umení, veľa právd je nespochybniteľných. Ak ale aspoň o jednej z nich možno vraviť s generálnym absolutóriom, potom je to poznanie o tom, že aspoň jediný raz vidieť je viac ako hoci tisíckrát počuť. V kontexte výnimočnosti naivistov – teda protagonistov insitného umenia, vychádzajúceho z čistoty duše a rýdych ľudských poryvov v kombinácii s prírodnou usporiadanosťou a zákonitostí tohto sveta, všedností i sviatostí činností človeka v rozmanitosti ich farieb, chutí, emócií a prežitkov, to akoby platilo v zmyselnosti zážitkových vizuálnych vnemov niekoľkonásobne. Aj preto je dobre riadiť sa múdrosťou – kto neverí, nech tam beží... A kam? Do Dvorany Ministerstva kultúry SR na Námestí SNP v Bratislave, kde až do 15. októbra 2013 je sprístupnená jedinečná výstava s názvom Slovenské insitné umenie zo Srbska zo zbierky Galérie Babka Kovačica.

Obdivovatelia zvučných mien kovačických insitných umelcov, ale aj súčasnej nastupujúcej generácie, ktorá má v génoch svojho rozvíjajúceho sa talentu založené dozaista mnohé z ľudského tvorivého potenciálu i umeleckej invencie – odkazu Martina Jonáša či Zuzany Chalupovej, si v súzvuku írečitej vravy, piesne, tanca či hre na fujare v podaní Slovákov z Vojvodiny, hojne zastúpených na vernisáži, mohli dokonale vychutnať dolnozemský umelecký kolorit.

O to viac, že výnimočná výstava insitného kumštu Slovákov z Kovačice, aká u nás doposiaľ ešte nebola, je dômyselne prepojená na historicko-informatívne poslanstvo mimoriadne činorodej, takmer 60-tisícovej slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku. Skvelým a názorným dokladom vkladu Slovákov z tejto časti Dolnej zeme do kultúrno-spoločenských i hospodárskych prejavov a úspechov ich domovskej krajiny – Srbska, je panelová expozícia vo vstupnej sieni Dvorany MK SR. Zaujme, poučí i inšpiruje v jednom, a zároveň aj hodnotne faktograficky osvieži pamäť.

Čím však výstava, ktorá sa zrodila vďaka neúnavnej aktivite galeristu Pavla Babku z Kovačice a jeho Nadácie Babka Kovačica v súčinnosti s ministerskými rezortmi Srbska a Slovenska, oslovuje a v tom najlepšom význame obsahovej koncepcie zaujme? Pre fajnšmekrov insity svojou nevšedne početnou prezentáciou diel a najmä zastúpením umelcov. Expozícia je totiž unikátna už svojím komplexným pohľadom – po prvý raz ponúka na Slovensku úctyhodný počet 144 diel vytvorených rukami a vnuknutiami príbehov a farieb 63 insitných maliarov troch generácií - počnúc najstarším Vladimírom Bobošom (1906) až po najmladšiu autorku Saňu Stvorcovú (1992).

Pavel Babka, zakladateľ galérie, ktorá reprezentuje kovačickú insitu vo svete, a popularizátor insitného genia, sa počas vernisáže okrem iného vyznal a zároveň v dobrom pochválil: „Na túto výstavu sme doniesli aj také obrazy, ktoré na Slovensku nikdy neboli a Slováci na Slovensku ich nemali možnosť vidieť. Aj preto, že tie obrazy neboli ani reprodukované.“Jedným dychom pripomenul Pavel Babka aj významný kultúrno-morálny dosah aktivít slovenského insitného maliarstva, pozitívne vplývajúceho tak na kultúrne vzťahy Srbska a Slovenska, ako aj veľmi dôležitý slovensko-slovenský dialóg.

Napokon, ten vo svojom príhovore vyzdvihol nielen Pavel Babka, ale aj Igor Furdík, predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ktorý finančne projekt výstavy podporil, ako aj ďalší zástupcovia inštitúcií, prispievajúcich svojou záštitou či prítomnosťou svojich zástupcov k príjemnej atmosfére na vernisáži – či už išlo o rezorty diplomacie oboch krajín – Srbska i Slovenska, Ministerstva kultúry SR či bratislavského Medzinárodného domu umenia pre deti Bibiana.

Ako P. Babka v kontexte vernisáže pripomenul, Srbská republika v minulom roku navrhla a zapísala insitné maliarstvo Slovákov v Srbsku do Národného registra nehmotného kultúrneho dedičstva republiky. „Myslíme si, že to, čo naši maliari maľujú, je tiež kultúrnym dedičstvom Slovenska.

Na základe toho predstavujeme všetkých 63 autorov na jednom mieste,“ doplnil P. Babka, ktorý v roku 1991 založil galériu s cieľom pomáhať mladej generácii kovačických umelcov.

Práve mladí insitní autori z Kovačice sú budúcnosťou pre tento žáner moderného umenia. Svoje práce v Bratislave osobne predstavuje napríklad aj Eva Hrková (narodená v roku 1983), ktorá maľuje od 16 rokov. Najviac deti, prírodu, zvieratá. Okrem olejomalieb sa venuje grafike, akvarelu a omaľováva predmety. Na výstave tiež uviedla svoje jedinečné maľované šamlíky. Ďalšia umelkyňa z Kovačice - Magdaléna Toman (1990) začala maľovať, keď mala 14 rokov. Chodila na hodiny maľovania k Zuzane Holúbekovej. Jej maliarske motívy sú inšpirované aj fantastikou a gotik-metalovou hudbou. Miroslav Hraško (1990) zo srbskej Hajdušice, ktorý je povoláním včelár a olejomalba sa venuje od roku 2011, sa rovnako zúčastnil v prvý októbrový podvečer na vernisáži v Dvorane MK SR a predstavil aj svoj obraz *Vítanie jari*.

Na otvorení expozície vskutku ojedinelej výstavy kovačickej insity tiež premietli krátky dokument o kovačických majstroch štetca, známych svojimi úprimnými vyznaniami a oslavou života na plátne. **Verejnost' si výstavu môže pozrieť až do 15. októbra 2013 denne od 10.00 do 18.00 hodiny okrem pondelka.**

FOTO: ĽUDO POMICHAL

Galéria



